

OTROKOVE PRAVICE

KAZALO:

- 1.KAJ SO OTROKOVE PRAVICE
- 2.SUBJEKT OTROKOVIH PRAVIC
- 3.OTROKOVA PRAVICA DO LASTNEGA MNENJA
- 4.FUNKCIJSKA UVELJAVITEV ZASTOPANJA OTROK
- 5.KORISTI OTROKA
- 6.OZAVEŠCANJE IN PROMOCIJA OTROKOVIH PRAVIC
- 7.OTROKOVA PRAVICA DO STIKA S TISTIM, KI NE ZIVI Z NJIM
- 8.DOLZNOST HITREGA UKREPANJA

9. OTROKOVA PRIKRAJSANJA ZARADI POMANKANJE
MATERJALNIH SREDSTEV STARSEV(REVSCINE)
- 10.PREZIVNINA
- 11.ZLORABA IN NASILJE MLADOSTNIKOV IN OTROK
- 12.IZOBRAZEVANJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI NA
PODLAGI ENAKIH MOZNOSTI
- 13.OTROKOVE PRAVICE PO CLENIH(ODLOMEK)
- 14.KONVEKCIJA O OTROKOVIH PRAVICAH
- 15.KONVEKCIJA OTROKOVIH PARAVIC PO CLENIH
- 16.SLIKE

1.KAJ SO OTROKOVE PRAVICE

Človekove pravice so pravice vseh nas in so zapisane v Deklaraciji o človekovih pravicah, v raznih konvencijah ter v Ustavi Republike Slovenije. **Pravice otrok in mladih** do osemnajstega leta starosti pa so poleg teh zaradi svoje pomembnosti zapisane še posebej. Natančneje jih določa Konvencija o otrokovih pravicah, ki so jo podpisale mnoge države po svetu, tudi Slovenija.

2.SUBJEKT OTROKOVIH PRAVIC

Otrok ima pravico, da ga odrasli upoštevamo kot osebo z lastnimi pravicami (tako z osnovnimi človekovimi pravicami kot tudi z njihovimi posebnimi pravicami). Pravni položaj otroka mora biti načeloma enak položaju drugih subjektov, različen pa le toliko, kolikor gre za upoštevanje otrokovih osebnih sposobnosti in posebnosti. Poleg pravic zaščite in varnosti KOP poudarja predvsem avtonomijo oziroma pravico otroka do lastne izbire. Ob iskanju različnih možnosti za pomoč otroku v stiski se vse premalo v reševanje problema vključuje otrok in ob tem upošteva drugačnost njegovega čutenja in dojemanja stvarnosti.

3. OTROKOVA PRAVICA DO LASTNEGA MNENJA

Člen 12 KOP otroku zagotavlja pravico do lastnega mnenja in obveznost odraslim, da to mnenje jemljemo resno v vseh zadevah, ki se ga tičejo. Četudi je ta pravica verjetno eno najbolj poznanih določil konvencije, v Sloveniji še daleč ni ustrezno spoštovana. Otroci so premalo aktivno vključeni v zadeve, ki se jih tičejo. Hkrati pa jih naš vzgojno-izobraževalni sistem niti ne usposablja tako, da bi to znali izraziti. Otrokovo mnenje, če ga po naključju kdo vpraša zanj, ima pri odločanju zanemarljivo težo.

4. FUNKCIJSKA UVELJAVITEV ZASTOPANJA OTROK

Za krepitev položaja otroka oziroma za dopolnitev njegovih zmožnosti mu je treba omogočiti zastopanje. Otrok kot samostojen subjekt naj bi bil upravičen do posebnega varstva ne samo v razmerju starši – otrok (v primeru kolizije med starši in otroki), ampak tudi v razmerju starši-otrok-država. Ob obravnavanju pobud se pogosto srečujemo z zelo perečimi problemi, iz katerih so vidne hude stiske otrok, še zlasti v primerih, ko so interesi otroka in staršev v navzkrižju, in v primerih, ko starši ne znajo ali ne zmorejo ustrezno skrbeti za otroka (manipuliranje z otrokom v času odločanja, kateremu od staršev bo otrok zaupan; preprečevanja osebnih stikov otroka s staršem, pri katerem ne živi; nasilja v družini; neurejeni družinski odnosi; osebne težave staršev; oddaja otroka v zavod ali rejniško družino ipd.). V primerih, ko je vidno, da so koristi otroka in staršev v navzkrižju in da otrok nujno potrebuje pomoč, je nujno zagotoviti sodelovanje s pomočjo zastopnika. Slovenska zakonodaja instituta postavitve zastopnika otroka ne ureja zadovoljivo, čeprav jo k temu zavezujejo mednarodni pravni dokumenti. Konvencija kot mednarodni pravni dokument se seveda lahko uporablja neposredno, vendar je takšna uporaba neprimerna, če gre za pomanjkljivosti v pravilih postopka in kadar ni za ta namen ustrezno usposobljenega strokovnega kadra. Trenutno pri postavitvi zastopnika otroku lahko izhajamo iz možnosti zastopanja po prvem odstavku 213. člena ZZZDR, žal pa CSD te možnosti skoraj ne uporabljajo. Če pa jo že, je največkrat naloga kolizijskega zastopnika predvsem poskrbeti za pravno korektno izpeljan postopek. Odločanje o postavitvi kolizijskega zastopnika je povezano tudi s številnimi problemi: ni podpore MDDSZ, ni ustreznih kadrov ali pripravljenosti medsebojnega sodelovanja, ni možnosti za financiranje ipd. To pa ne sme biti opravičljiv razlog, saj so centri na podlagi splošnega pooblastila po 119. členu ZZZDR zavezani storiti vse za zagotovitev otrokove koristi, hkrati jih k temu zavezuje tudi KOP (prvi odstavek 3. člena in 12. člen) in na podlagi 4. člena omenjene konvencije sprejeta MEKUOP (2. točka 1. člena, 2a,4 in 9. člen). Obravnavane pobude kažejo, da se strokovni delavci zelo redko odločajo za kolizijskega skrbnika, pa tudi zelo različno ocenjujejo, kdaj si interesi otroka in staršev nasprotujejo. Če se odločijo, je to ponavadi zelo pozno. Primanjkuje pa tudi ljudi, ki bi bili pripravljene in strokovno usposobljene za to

delo. Iz povedanega izhaja, da je nujna čimprejšnja vzpostavitev instituta zastopanja otroka. To bi najbolje opravljal samostojen in neodvisen organ z interdisciplinarno sestavo strokovnjakov, ki bi imeli med drugim tudi ustrezna znanja za delo in sporazumevanje z otroki.

5. KORISTI OTROKA

Osrednje načelo KOP »v najboljšem interesu otroka« se odraža skozi vsa določila konvencije in poudarja, da naj bodo pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki otrokove koristi glavno vodilo. Žal je največja korist zelo neopredeljen pravni pojem. Pristojni organi večinoma še vedno o koristi otroka odločajo upoštevajoč mnenje odraslih, medtem ko se mnenje, želje in občutenja otrok premalo upoštevajo. Konvencija pa daje prednost prav mnenju in željam otroka samega. Seveda pa je treba otrokove želje in hotenja objektivno presoditi, saj otrok ni vedno sposoben ugotoviti, kaj je v njegovo korist.

6. OZAVEŠČANJE IN PROMOCIJA OTROKOVIH PRAVIC

Pravice nimajo posebne teže, če jih otroci ne poznajo ali so jim posredovane na nerazumljiv način. Doslej je država še premalo naredila za izpolnitev obveznosti, ki ji jo nalaga 42. člen konvencije. Učenje človekovih pravic je sicer tudi del šolskih programov, z njim se ukvarja tudi nekaj nevladnih organizacij, a ne dovolj koordinirano in načrtno. Zato se s promocijo človekovih (otrokovih) pravic ukvarja tudi varuh, nujen pa je usklajen pristop na ravni države.

7. OTROKOVA PRAVICA DO STIKA S TISTIM, KI NE ŽIVI Z NJIM

Pri odločanju o osebnih stikih otroka s tistim od staršev, s katerim ne živi, je treba izhajati iz pravic in koristi otroka in ne iz pravic staršev. Imetnik pravice je otrok in ne starša. Zato je nujno v primerih, ko zaradi nerazrešenih odnosov med staršema dogovor o stikih ni mogoč, v postopek dogovarjanja o stikih vključiti otroka. Na ustrezen način je treba pridobiti otrokovo mnenje že ob začetku postopka, ko otrok še ima lastno mnenje. Seveda morajo otroku biti podane ustrezne informacije in možnost sodelovanja. Vključevanje otroka je odvisno tudi od njegove starosti in sposobnosti razumevanja situacije in izražanja lastnega mnenja. Zato bi morali po potrebi otroka okrepiti s pomočjo neodvisnega zastopnika. Sprenevedanje staršev in manipuliranje z otrokom je veliko težje, če je v postopek na ustrezen način vključen tudi otrok. Hkrati sta tudi starša v času, ko še ni odločeno, komu bo otrok zaupan v vzgojo in varstvo, veliko bolj pripravljena na log.

Žal se zaradi pritiskov staršev na strokovne delavce CSD dogaja, da se zanemari resnična korist otroka. V primerih, ko zaradi nerazrešenih odnosov med staršema dogovor med njima ni mogoč, so postopki odločanja največkrat dolgotrajni in zato največkrat neučinkoviti. Korist otroka je običajno v teh primerih le izgovor, za katerim se skrivajo vsi vpleteni. Centri pogosto v postopku obravnave ne ugotavljajo dejanskih okoliščin za odločanje v korist otroka, ampak se usmerjajo v razčiščevanje odnosov med staršema, kar zelo zavleče celoten postopek. Medsebojni odnosi se v takih primerih pogosto le še poslabšajo, dogovarjanje, ki naj bi bilo pogoj za odgovorno starševstvo in kvalitetne stike, je vedno slabše - zloraba pojma korist otroka je v teh primerih bolj pravilo kot izjema. Kot smo že opozarjali v dosedanjih LP, je v takšnih primerih nujna čimprejšnja vključitev v mediacijo (alternativno metodo reševanja sporov). S pomočjo mediatorja naj bi starša prišla do uvida v odgovorno starševstvo in do lastne odgovornosti za posledice, ki jih pretrpi otrok, če ne upoštevata njegove volje in njuno odločanje ni v korist otroka. Žal je vključevanje v mediacijo na CSD redko, ker centri nimajo usposobljenih mediatorjev.

8. DOLZNOST HITREGA UKREPANJA

Država mora upoštevati tudi 7. člen MEKUOP, s katero se je zavezala, da bodo postopki, ki zadevajo otroka, hitri in brez zamud. Postopki pa so pogosto dolgotrajni in zaradi tega pogosto neučinkoviti. Na to smo opozarjali že v vseh dosedanjih poročilih varuha, vendar se stanje ni dosti spremenilo. Nekoliko hitrejše je odločanje na CSD, čeprav obstajajo tudi izjeme z nerazumnim zavlačevanjem (glej primer 3.5-44/2002). Prav tako nam MDDSZ še vedno odgovarja, da zaradi velikega števila pritožb in premajhne kadrovske zasedbe prihaja do zamude zakonskega roka (tudi do dve leti). Nedopustno je, da v primerih, ko CSD končno le ugotovi, da so stiki v korist otroka in je njihovo preprečevanje neutemeljeno, ministrstvo tako dolgo odloča o pritožbi in s tem »podpira« samovoljo tistega od staršev, ki z neutemeljenim preprečevanjem stikov krši pravice otroka, saj le ta uspešno izrablja neučinkovite in dolgotrajne upravne in sodne postopke za preprečevanje vsakršnega stika. Interes otroka, o čigar pravici se odloča v postopku, terja hitro in učinkovito odločitev, še zlasti če so stiki v celoti prekinjeni. Otrok v tem času doživlja hude travme, kar se pogosto kasneje odraža tudi v tem, da odklanja stike, ko so končno le dovoljeni. Takrat se ponovno začne pritisk na otroka, ki je pogosto tudi zaradi manipuliranja zmeden in brez lastne volje. Vse to v imenu varovanja pravic in koristi otroka. Verjetno bi bila ena od rešitev tudi v postavitvi družinskih sodišč ali specializiranih oddelkov v ta namen, na katerih bi imeli tako sodniki kot branilci otroka za obravnavanje tega področja potrebna znanja. Postopki bi bili tako hitrejši in učinkovitejši, še zlasti tedaj, ko je nujno takojšnje ukrepanje. Smiselno bi tudi bilo sestaviti seznam odvetnikov, ki imajo za ta namen ustrezna znanja in sposobnosti.

9. OTROKOVA PRIKRAJSANJA ZARADI POMANKANJE MATERJALNIH SREDSTEV STARŠEV (REVSCINE)

Med številnimi drugimi člani KOP v interesu do socialnega varstva otroka bi ob pogledu na obstoječo nacionalno zakonodajo glede pomoči otroku v primeru revščine omenili 27. člen: »pravica vsakemu otroku do življenjske ravni, ki ustreza njegovemu telesnemu, umskemu, duhovnemu, nrvstvenem in družbenemu razvoju.« Opozorili bi, da se je država zavezala, da bo »otroku zagotovila takšno varstvo in skrb, kakršno je potrebno za njegovo blaginjo, upošteva pravice in dolžnosti staršev, zakonitih skrbnikov ali drugih posameznikov, ki so zakonsko odgovorni za otroka, in da bo v ta namen sprejela vse ustrezne zakonodajne in upravne ukrepe«. Na otroke močno vplivajo različne spremembe, še zlasti tiste, ki slabo vplivajo na družino (brezposelnost, prezaposlenost staršev, čedalje večje socialne razlike, razpad družinske skupnosti, različne oblike odvisnosti, stanovanjska stiska, velike družine). Problemi na tem področju so še zlasti težko rešljivi tedaj, ko bi bila za reševanje potrebna usklajena koordinacija med posameznimi službami. Žal ob obravnavanju pobud ugotavljamo, da je v primeru materialne in stanovanjske stiske družine lažje urediti namestitvev otroka v rejniško družino kot družini pomagati k rešitvi stanovanjskega problema ali zaposlitvi. Položaj otroka je zelo občutljiv barometer, s katerim lahko merimo vplive družbenih in ekonomskih sprememb. Revščina pogosto pogojuje ne le materialno prikrajšanost, ampak tudi socialno in intelektualno izključenost. To terja visoko ceno v razvoju otrok. To pa je seveda odločilno, saj to pogosto določa njihov kasnejši položaj v družbi.

10. PREZIVNINA

Iz pobud ugotavljamo tudi številne materialne stiske enoroditeljskih družin zaradi neplačevanja preživnin za otroke s strani preživninskih zavezancev. Dolgotrajni sodni postopki za določitev preživnine in pogosto dolgotrajni postopki izterjave povzročajo hude materialne stiske še zlasti v primerih ob razpadu družine z več otroki. O tem smo pisali že v dosedanjih poročilih in opozarjali na zavezo države, ki izhaja iz 27. člena KOP, in na 56. člen Ustave RS. Žal se razen ustanovitve Jamstvenega in preživninskega sklada ni kaj dosti spremenilo.

11. ZLORABA IN NASILJE MLADOSTNIKOV IN OTROK

Obrađevane pobude se nanašajo na nasilje nad otroki in mladostniki v družini ter na nasilje v šoli. Pri slednjem gre za nasilje s strani učiteljev oz. zaposlenih ter za medvrstniško nasilje. Nasilna dejanja, tako fizična kot psihična, s strani šolskega osebja pomenijo kršitev pravice otrok do zavarovanja pred vsemi oblikami telesnega in duševnega nasilja ter pravice vsakega učenca, da je ob storjeni napaki ali kršitvi šolskih pravil primerno obrađevan ob spoštovanju njegovega človeškega dostojanstva. V šolah, predvsem srednjih, pa je preveč neprimerne, podcenjujočega in žaljivega odnosa nekaterih profesorjev do učencev ali dijakov, ter da si mladostniki pri posameznih profesorjih ne upajo povedati svojega mnenja, kaj šele, da bi to mnenje, ki je morda drugačno od mnenja večine, učitelji spoštovali in skušali v največji meri upoštevati. Ob tem se zagotovo postavlja vprašanje odgovornosti vseh udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa, še posebej pa vprašanje discipline in vprašanje vzdrževanja avtoritete učiteljev brez prisile. Pri medvrstniškem nasilju gre za ustrahovanje in trpinčenje, ki traja dalj časa in je lahko verbalno, psihično ali fizično. Zanj je značilno neravnovesje moči med žrtvijo in nasilnežem. Odrasli pojav podcenjujejo, prepozno zaznavajo ali ga napačno interpretirajo. Majhno število pobud s tega področja kaže na njegovo zapletenost tako glede prepoznavanja, pravilnega umeščanja v šolski prostor, kot tudi pravilnega odzivanja nanj. Vzroke vidimo v tem, da zaposleni v šolah vedo o njem premalo, da ga ne jemljejo dovolj resno, da se zdijo določene oblike nasilja med mladimi »normalne« ter da ne vedo, kako ukrepati. Predvsem lažje oblike medvrstniškega nasilja, kot so: izsiljevanje, zafrkavanje, dajanje raznih vzdevkov, poniževanja in stigmatiziranja so med mladostniki v šoli kar pogoste. Skrb zbujajoče ob tem pa je, da prizadeti o svojih tovrstnih izkušnjah niso pripravljene spregovoriti in poiskati pomoč. Počutijo se ponižane, osramočene in nočejo priznati niti sebi niti drugim, da so manj iznajdljivi in da se ne znajo braniti. Tudi to kaže na krizo v odnosu celotne družbe do nasilja, na krizo pri oblikovanju stališč, metod in vedenja šolskega osebja ob sumu na medvrstniško nasilje, na krizo pri oblikovanju pozitivne šolske klime ter na nezadostni nadzor učiteljev nad dogajanjem v šoli, brezbriznost ali celo toleriranje nasilja. (0.6 -8/2002)

Svojevrsten je problem zlorabe učencev neke šole za rešitev spora med vaščanom in odgovornimi predstavniki občine pri adaptaciji podružnične šole. Problem, ki ga odrasli niso znali pravočasno, v okviru pristojnih institucij ter skladno z veljavnimi postopki rešiti. Krajanje so vzeli zadevo v »svoje roke« na podlagi »javnega mnenja«, ki so ga pred dogodki spretno oblikovali in spreminjali posamezniki. Pristojne in odgovorne osebe so v predhodni fazi to dopuščale in na tistem tako ravnanje celo spodbujale. V dogodke so odrasli spretno vplekli tudi učence tamkajšnje osnovne šole. Menimo, da so v tem primeru odrasli prestopili mejo dopustnega, saj so spretno izrabili otroke za javni obračun s sokrajanom. (0.6-30/2002, 3.5-78/2002).

Nasilje nad otroki in mladostniki je s prikazovanjem filmov, reklamnih sporočil in TV spotov, ki vsebujejo nasilno, erotično in pornografsko vsebino v času, ko otroci in mladostniki lahko nenadzorovano gledajo TV ali obiskujejo računalniško medmrežje, po mnenju staršev tudi področje, s katerim bi se moral ukvarjati varuh človekovih pravic ter zahtevati od države učinkovite ukrepe za njegovo preprečevanje. V pojasnilih ob obrađevanju tovrstnih pobud smo starše opozorili na njihove pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz 54. člena Ustave RS ter jim predstavili možnosti za uveljavljanje njihovih prepričanj. Iz nekaterih pobud smo zaznali zahtevo po nadzoru nad prostim časom mladostnikov, kar je pogosto izvor dilem in konfliktov med odraslimi (starši, učitelji) in mladimi. V vseh družbah namreč pojmujejo ljudje mladost kot problematično in krizno življenjsko obdobje posameznika. Krizni značaj mladine daje različnim avtoritetam in institucijam domnevno legitimiteto za različne posege v življenje mladih, še zlasti tedaj, ko prične njihovo vedenje odstopati od splošnih norm in pričakovanj. Mladi pogosto doživljajo svojo mladost kot stigmo in zato je njihovo doživljanje podobno kot doživljanje vseh stigmatiziranih manjšin. Ukvarjajo se z vprašanjem, kako ji ubežati. Očitno je namreč, da so mladi prisiljeni poskrbeti za to, da »postanejo problem«, saj le tako dosežejo, da jih odrasli jemljemo resno. Odrađevjali smo tudi na zahteve staršev, da bi varuh predlagal državnemu zboru sprejem predpisov, s katerimi bi omejili izpostavljanje otrok kandidatov, za državne in lokalne funkcije, v njihovi predvolilni kampanji.

12. IZOBRAŽEVANJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI NA PODLAGI ENAKIH MOŽNOSTI

V preteklem letu je naraslo število pobud s področja izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami na podlagi enakih možnosti. Ti otroci imajo na podlagi veljavnih predpisov pravico do izobraževanja skupaj z vrstniki, pa za to država ni ustvarila vseh možnosti in pravočasno zagotovila ustreznih pogojev. Filozofija inkluzivne vzgoje in izobraževanja, torej vzgoje in izobraževanja »za vse«, na podlagi zagotavljanja enakih možnosti, je že nekaj let sprejeta kot prednostna družbena naloga. Žal pa v praksi ni tako. V enem primeru se je problem zaostрил do te mere, da otroku kratijo pravico do izobraževanja njegovi starši in ga preprosto ne pošiljajo v šolo zato, ker šola nima pogojev za izvajanje programa, ki bi bil za otroka primeren in skladen z njegovimi sposobnostmi. Starši s svojo odločitvijo, javnimi protesti na mestnem trgu skupaj s svojim otrokom, ter celo grožnjami z gladovno stavko, želijo prisiliti državo in lokalno skupnost, da zagotovita vse pogoje za izobraževanje njihovega otroka, v želeni šoli, skupaj z vrstniki. V šolo, ki pogoje za izobraževanje otroka izpolnjuje (osnovna šola s prilagojenim programom), pa ga ne dajo, saj so prepričani, da bo s tem še bolj stigmatiziran in se ne bo naučil vseh socialnih veščin za življenje v svetu »normalnih«.

13. OTROKOVE PRAVICE PO CLENIH (ODLOMEK)

1. člen

Vsi ljudje se rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Obdarjeni so z razumom in vestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje.

2. člen

Vsakdo je upravičen do uživanja vseh pravic in svoboščin, ki so razglašene s to Deklaracijo, ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno pripadnost, premoženje, rojstvo ali kakršnokoli drugo okoliščino. Nadalje ni dopustno nikakršno razlikovanje glede na politično ali pravno ureditev ali mednarodni položaj dežele ali ozemlja, ki mu kdo pripada, pa naj bo to ozemlje neodvisno, pod skrbništvom, nesamoupravno ali kakorkoli omejeno v svoji suverenosti.

3. člen

Vsakdo ima pravico do življenja, do prostosti in do osebne varnosti.

4. člen

Nihče ne sme biti držan ne v suženjstvu ne v tlačanski odvisnosti; suženjstvo in trgovina s sužnji v kakršnikoli obliki sta prepovedana.

5. člen

Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali okrutnemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

6. člen

Vsakdo ima povsod pravico do priznanja pravne sposobnosti.

7. člen

Vsi so enaki pred zakonom, vsi, brez diskriminacije, imajo pravico do enakega pravnega varstva. Vsi imajo pravico do enakega varstva pred sleherno diskriminacijo, ki bi kršila to Deklaracijo, kakor tudi pred vsakim škovanjem k takšni diskriminaciji.

8. člen

Vsakdo ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pri pristojnih državnih sodnih oblasteh proti dejanjem, ki kršijo temeljne pravice, priznane mu po ustavi ali zakonu.

9. člen

Nihče ne sme biti samovoljno zaprt, pridržan ali izgnan.

10. člen

Vsakdo je pri odločanju o njegovih pravicah in dolžnostih in v primeru kakršnekoli kazenske obtožbe zoper njega upravičen ob polni enakosti do pravičnega in javnega obravnavanja pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem.

11. člen

1. Vsakdo, ki je obtožen kaznivega dejanja, ima pravico, da velja za nedolžnega, dokler ni spoznan za krivega v skladu z zakonom, v javnem postopku, v katerem so mu dane vse možnosti, potrebne za njegovo obrambo.

2. Nihče ne sme biti spoznan za krivega kateregakoli kaznivega dejanja zaradi kakršnegakoli ravnanja ali opustitve, ki v času storitve ni bilo kaznivo dejanje po notranjem ali mednarodnem pravu. Prav tako se ne sme izreči strožja kazen od tiste, ki je bila predpisana v času storitve kaznivega dejanja.

12. člen

Nikogar se ne sme nadlegovati s samovoljnim vmešavanjem v njegovo zasebno življenje, v njegovo družino, v njegovo stanovanje ali njegovo dopisovanje in tudi ne z napadi na njegovo čast in ugled. Vsakdo ima pravico do zakonskega varstva pred takšnim vmešavanjem ali takšnimi napadi.

13. člen

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega gibanja in izbire prebivališča znotraj meja določene države.

2. Vsakdo ima pravico zapustiti katerokoli državo, vključno s svojo lastno, in vrniti se v svojo državo.

14. člen

1. Vsakdo ima pravico v drugih državah iskati in uživati pribežališče pred preganjanjem.

2. Na to pravico se ni mogoče sklicevati v primeru pregona, ki dejansko temelji na nepolitičnih kaznivih dejanjih, ki so v nasprotju s cilji in načeli Združenih narodov.

15. člen

1. Vsakdo ima pravico do državljanstva.
2. Nikomur se ne sme samovoljno vzeti državljanstvo ali zakonita pravica do spremembe državljanstva.

16. člen

1. Polnoletni moški in ženske imajo brez kakršnihkoli omejitev glede na raso, državljanstvo ali vero, pravico skleniti zakonsko zvezo in ustanoviti družino. Upravičeni so do enakih pravic v zvezi z zakonsko zvezo, tako med zakonsko zvezo, kot tudi, ko ta preneha.
2. Zakonska zveza se sme skleniti samo s svobodno in polno privolitvijo obeh bodočih zakoncev.
3. Družina je naravna in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva.

17. člen

1. Vsakdo ima pravico do premoženja, tako sam, kakor tudi skupno z drugimi.
2. Nikomur ne sme biti premoženje samovoljno vzeto.

18. člen

Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi; ta pravica vključuje svobodo spreminjati prepričanje ali vero, kakor tudi njuno svobodno, javno ali zasebno izražanje, bodisi posamezno ali v skupnosti z drugimi, s poučevanjem, z izpolnjevanjem verskih dolžnosti, z bogoslužjem in opravljanjem obredov.

19. člen

Vsakdo ima pravico do svobode mišljenja in izražanja, všteti pravico, da nihče ne sme biti nadlegovan zaradi svojega mišljenja, in pravico, da lahko vsak išče, sprejema in širi informacije in ideje s kakršnimikoli sredstvi in ne glede na meje.

20. člen

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega in mirnega zbiranja in združevanja.
2. Nikogar se ne sme prisiliti k članstvu v katerokoli društvo.

21. člen

1. Vsakdo ima pravico sodelovati pri opravljanju javnih zadev svoje države bodisi neposredno ali pa po svobodno izbranih predstavnikih.

2. Vsakdo ima pod enakimi pogoji pravico do javnih služb v svoji državi.

3. Volja ljudstva je temelj javne oblasti; ta volja se mora izražati v občasnih in poštenih volitvah, ki morajo biti splošne, ob načelu enakosti in tajnega glasovanja ali po kakšnem drugem enakovrednem postopku, ki zagotavlja svobodo glasovanja.

22. člen

Vsakdo ima kot član družbe pravico do socialne varnosti in pravico do uživanja, s pomočjo prizadevanja svojih skupnosti in mednarodnega sodelovanja in v skladu z ureditvijo in sredstvi neke države, ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic, nepogrešljivih za njegovo dostojanstvo in svoboden razvoj njegove osebnosti.

23. člen

1. Vsakdo ima pravico do dela in proste izbire zaposlitve, do pravičnih in zadovoljivih delovnih pogojev in do varstva pred brezposelnostjo.

2. Vsakdo ima, brez kakršnekoli diskriminacije, pravico do enakega plačila za enako delo.

3. Vsakdo, kdor dela, ima pravico do pravične in zadovoljive nagrade, ki zagotavlja njemu in njegovi družini človeka vreden obstoj in ki naj se po potrebi dopolni z drugimi sredstvi socialnega varstva.

4. Vsakdo ima pravico sodelovati pri ustanavljanju sindikata ali pridružiti se sindikatu za zavarovanje svojih interesov.

24. člen

Vsakdo ima pravico do počitka in prostega časa, vključno z razumno omejitvijo delovnih ur, in pravico do občasnega plačanega dopusta.

25. člen

1. Vsakdo ima pravico do takšne življenjske ravni, ki zagotavlja njemu in njegovi družini zdravje in blaginjo, vključno s hrano, obleko, stanovanjem, zdravniško oskrbo in potrebnimi socialnimi storitvami; pravico do varstva v primeru brezposelnosti, bolezni, delovne nezmožnosti, vdovstva ter starosti ali druge nezmožnosti pridobivanja življenjskih sredstev zaradi okoliščin, neodvisnih od njegove volje.

2. Materinstvo in otroštvo sta upravičena do posebne skrbi in pomoči. Vsi otroci, bodisi da so rojeni kot zakonski ali zunaj zakonske skupnosti, uživajo enako socialno varstvo.

26. člen

1. Vsakdo ima pravico do izobraževanja. Izobraževanje mora biti brezplačno vsaj na začetni stopnji. Šolanje na začetni stopnji mora biti obvezno. Tehnično in poklicno šolanje mora biti splošno dostopno. Višje šolanje mora biti na osnovi doseženih uspehov vsem enako dostopno.

2. Izobraževanje mora biti usmerjeno k polnemu razvoju človekove osebnosti in utrjevanju spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Pospeševati mora razumevanje, strpnost in prijateljstvo med

vsemi narodi in med rasami in verskimi skupinami ter pospeševati dejavnost Združenih narodov in ohranitev miru.

3. Starši imajo prednostno pravico pri izbiri vrste izobraževanja svojih otrok.

27. člen

1. Vsakdo ima pravico prosto se udeleževati kulturnega življenja svoje skupnosti, uživati umetnost in sodelovati pri napredku znanosti in biti deležen koristi, ki iz tega izhajajo.

2. Vsakdo ima pravico do varstva moralnih in premoženjskih koristi, ki izhajajo iz kateregakoli znanstvenega, književnega ali umetniškega dela, katerega avtor je.

28. člen

Vsakdo je upravičen do družbenega in mednarodnega reda, v katerem se lahko v polni meri uresničujejo pravice in svoboščine, določene v tej Deklaraciji.

29. člen

1. Vsakdo ima dolžnosti do skupnosti, v kateri je edino mogoč svoboden in popoln razvoj njegove osebnosti.

2. Pri izvajanju svojih pravic in svoboščin je vsakdo podvržen samo takšnim omejitvam, ki so določene z zakonom, katerih izključni namen je zavarovati obvezno priznanje in spoštovanje pravic in svoboščin drugih ter izpolnjevanje pravičnih zahtev morale, javnega reda in splošne blaginje v demokratični družbi.

3. Te pravice in svoboščine se v nobenem primeru ne smejo izvajati v nasprotju s cilji in načeli Združenih narodov.

30. člen

Nobene določbe te Deklaracije se ne sme razlagati tako, kot da iz nje izhaja za državo, skupino ali posameznika kakršnakoli pravica do kakršnegakoli delovanja ali dejanja, ki bi hotelo uničiti v njej določene pravice in svoboščine.

14. KONVEKCIJA O OTROKOVIH PRAVICAH

Države pogodbenice te Konvencije

so v prepričanju, da pomeni po načelih, izraženih v Ustanovni listini Združenih narodov, priznanje prirojenega dostojanstva in enakih neodtujljivih pravicah vseh članov človeške družbe temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu, **upoštevajoč**, da so ljudstva Združenih narodov v Ustanovni listini Združenih narodov ponovno potrdila svojo vero v temeljne človekove pravice in dostojanstvo in vrednost človekove osebnosti in se odločila, da bodo podpirala družbeni napredek in ustvarjanje boljših življenjskih pogojev v večji svobodi, **zavedajoč se**, da so Združeni narodi v Splošni deklaraciji človekovih pravic in v Mednarodnih paktih o človekovih pravicah razglasili, da so pravice in dolžnosti, določene s temi akti, enake za vse, ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, veroizpoved, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, premoženje, rojstvo ali kakršenkoli drug položaj,

priklicujoč si v spomin, da so Združeni narodi v Splošni deklaraciji človekovih pravic razglasili, da je otroštvo upravičeno do posebne skrbi in pomoči, **v prepričanju**, da mora biti družini kot temeljni družbeni skupini in naravnemu okolju za razvoj in blaginjo vseh njenih članov in še posebej otrok namenjeno potrebno varstvo in pomoč, da lahko v celoti prevzame svoje odgovornosti v družbi, **zavedajoč se**, da mora otrok za poln in skladen razvoj svoje osebnosti odraščati v družinskem okolju, v ozračju sreče, ljubezni in razumevanja, **meneč**, da mora biti otrok povsem pripravljen na samostojno življenje v družbi in vzgojen v duhu idealov, razglašanih v Ustanovni listini Združenih narodov, in še posebej v duhu miru, dostojanstva, strpnosti, svobode, enakosti in solidarnosti, **upoštevajoč**, da je potreba po posebni skrbi za otroka navedena v Ženevski deklaraciji o otrokovih pravicah iz leta 1924 in v Deklaraciji o otrokovih pravicah, ki jo je Generalna skupščina sprejela 20. novembra 1959, ter priznana v Splošni deklaraciji človekovih pravic, v Mednarodnem paktu o državljskih in političnih pravicah (še posebej v 23. in 24. členu), v Mednarodnem paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (še posebej v 10. členu) ter v statutih in ustreznih aktih specializiranih agencij in mednarodnih organizacij, ki skrbijo za blaginjo otrok, **upoštevajoč** določbe Deklaracije o otrokovih pravicah, ki jo je sprejela Generalna skupščina 20. novembra 1959, da "otrok zaradi telesne in duševne nezrelosti potrebuje posebno varstvo in skrb, všteti ustrezno pravno varstvo, tako pred rojstvom, kot tudi po njem", **sklicujoč se** na določbe Deklaracije o družbenih in pravnih načelih varstva in blaginje otrok s posebnim poudarkom na nacionalnem in mednarodnem rejništvu in posvojitvi, na standardna minimalna pravila Združenih narodov o kazenskem pravosodju za mladoletnike ("Pekinška pravila") in Deklaracijo o varstvu žensk in otrok v izrednih razmerah in oboroženih spopadih, **zavedajoč se**, da so v vseh državah sveta otroci, ki živijo v izjemno težkih razmerah, in da ti otroci potrebujejo posebno pozornost, **upoštevajoč** pomen tradicije in kulturnih vrednot posameznih narodov za varstvo in skladen razvoj otroka, **zavedajoč se** pomembnosti mednarodnega sodelovanja za izboljšanje življenjskih pogojev otrok v vseh državah, še posebej v državah v razvoju.

15.KONVEKCIJA OTROKOVIH PARAVIC PO CLENIH

I.DEL

1. člen

Za namene te Konvencije pomeni otrok vsako človeško bitje, mlajše od osemnajst let, razen če zakon, ki se uporablja za otroka, določa, da se polnoletnost doseže že prej.

2. člen

1. Države pogodbenice spoštujejo in vsakemu otroku, ki sodi pod njihovo pravno pristojnost, jamčijo s to Konvencijo priznane pravice brez kakršnegakoli razlikovanja, ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, veroizpoved, politično ali drugo prepričanje, narodno, etnično ali družbeno poreklo, premoženje, invalidnost, rojstvo ali kakršenkoli drug položaj otroka, njegovih staršev ali zakonitega skrbnika.

2. Države pogodbenice bodo s sprejetjem vseh ustreznih ukrepov zagotovile varstvo otroka pred vsemi oblikami razlikovanja ali kaznovanja zaradi položaja, delovanja, izraženih mnenj ali prepričanj njegovih staršev, zakonitih skrbnikov ali družinskih članov.

3. člen

1. Pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne bodisi zasebne ustanove za socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, morajo biti otrokove koristi glavno vodilo.

2. Države pogodbenice se zavezujejo, da bodo otroku zagotovile takšno varstvo in skrb, kakršno je potrebno za njegovo blaginjo, upoštevaje pravice in dolžnosti staršev, zakonitih skrbnikov ali drugih posameznikov, ki so zakonsko odgovorni za otroka, in da bodo v ta namen sprejele vse ustrezne zakonodajne in upravne ukrepe.

3. Države pogodbenice zagotovijo, da se bodo ustanove, službe in zavodi, odgovorni za skrb ali varstvo otrok, prilagodili normam, ki so jih predpisale pristojne oblasti, še posebej na področju varnosti, zdravja ter števila in usposobljenosti osebja, pa tudi zajamčile ustrezen nadzor.

4. člen

Države pogodbenice sprejmejo vse ustrezne zakonodajne, upravne in druge ukrepe za uresničitev s to Konvencijo priznanih pravic. Glede ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic naj države pogodbenice take ukrepe sprejemajo v okviru vseh razpoložljivih sredstev in, kjer je potrebno, v okvirih mednarodnega sodelovanja.

5. člen

Države pogodbenice spoštujejo odgovornosti, pravice in dolžnosti staršev oziroma članov širše družine ali skupnosti, kot predvidevajo krajevni običaji, zakonitih skrbnikov ali drugih oseb, ki so zakonsko odgovorne za otroka, da na način, prilagojen otrokovim razvojnim zmožnostim, zagotovijo ustrezno usmerjanje in svetovanje otroku pri uveljavljanju njegovih s to Konvencijo priznanih pravic.

6. člen

1. Države pogodbenice priznavajo, da ima vsak otrok neodtujljivo pravico do življenja.

2. Države pogodbenice bodo v največji možni meri zagotovile otrokovo preživetje in razvoj.

7. člen

1. Otrok mora biti takoj po rojstvu vpisan v rojstno matično knjigo in ima od rojstva pravico do imena, pravico pridobiti državljanstvo in po možnosti pravico, da pozna svoje starše in da le-ti skrbijo zanj.

2. Države pogodbenice bodo zagotovile uresničevanje teh pravic v skladu s svojo notranjo zakonodajo in obveznostmi, ki jim jih nalagajo ustrezni mednarodni akti s tega področja, še posebej tam, kjer bi bil otrok sicer brez državljanstva.

8. člen

1. Države pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale otrokovo pravico do ohranjanja lastne identitete, všteti državljanstvo, ime in družinska razmerja, v skladu z zakoni, brez nezakonitega vmešavanja.

2. Če je otrok nezakonito prikrajšan za nekatere ali za vse elemente svoje identitete, bodo države pogodbenice zagotovile ustrezno pomoč in varstvo, da bo svojo identiteto čim prej znova vzpostavil.

9. člen

1. Države pogodbenice jamčijo, da otrok ne bo proti volji staršev ločen od njih, razen če v skladu z veljavnim zakonom in postopki pristojne oblasti v sodnem postopku odločijo, da je takšna ločitev nujna za otrokovo korist. Takšna odločitev je lahko v določenem primeru, kot je zloraba ali zanemarjanje otroka s strani staršev ali ko starša živita ločeno in je potrebno odločiti o otrokovem prebivališču, neizogibna.

2. V kateremkoli postopku v skladu s 1. točko tega člena imajo vse prizadete stranke možnost sodelovati v postopku in izraziti svoja mnenja.

3. Države pogodbenice spoštujejo pravico otroka, ki je ločen od enega ali od obeh staršev, da redno vzdržuje osebne stike in neposredno zvezo z obema, razen če je to v nasprotju z njegovimi koristmi.

4. Če je taka ločitev posledica kakršnegakoli postopka, ki ga sproži država pogodbenica, kot je pripor, zapor, izgon, pregon ali smrt (vštevši smrt iz kakršnegakoli vzroka medtem, ko je oseba pod nadzorom države) enega ali obeh staršev ali otroka, mora ta država pogodbenica na zahtevo nuditi staršem, otroku ali, če je potrebno, drugemu članu družine ustrezne podatke o tem, kje se nahaja(jo) odsotni družinski član(i), razen če posredovanje teh podatkov škoduje otrokovim koristim. Države pogodbenice nadalje jamčijo, da predložitev take zahteve sama po sebi za prizadeto osebo (osebe) ne bo imela škodljivih posledic.

10. člen

1. V skladu z obveznostmi, ki jim jih narekuje 1. točka 9. člena, morajo države pogodbenice zahteve otroka ali njegovih staršev za vstop v državo pogodbenico ali za odhod iz nje z namenom ponovne združitve družine obravnavati na pozitiven, human in ekspeditiven način. Države pogodbenice nadalje jamčijo, da predložitev take zahteve za prosilce in za člane njihove družine ne bo imela škodljivih posledic.

2. Otrok, katerega starša prebivata v različnih državah, ima, razen v izjemnih okoliščinah, pravico vzdrževati osebne stike in neposredno zvezo z obema roditeljema. V ta namen in v skladu z obveznostmi, ki jim jih narekuje 2. točka 9. člena, države pogodbenice spoštujejo pravico otroka in njegovih staršev, da zapustijo katerokoli državo, vštevši svojo lastno, in da vstopijo v svojo državo. Za pravice do odhoda iz katerekoli države veljajo samo tiste omejitve, ki jih predpisuje zakon in ki so nujne za zavarovanje državne varnosti, javnega reda, javnega zdravja ali morale ali pravic in svoboščin drugih in ki so v skladu z drugimi pravicami, ki jih priznava ta Konvencija.

11. člen

1. Države pogodbenice bodo sprejele ukrepe za boj proti nezakonitemu premeščanju in nevračanju otrok iz tujine.

2. V ta namen države pogodbenice podpirajo sklepanje dvostranskih in večstranskih sporazumov ali pristop k že obstoječim sporazumom.

12. člen

1. Države pogodbenice jamčijo otroku, ki je sposoben izoblikovati lastna mnenja, pravico do svobodnega izražanja le-teh v vseh zadevah v zvezi z njim, o tehtnosti izraženih mnenj pa se presoja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo.

2. V ta namen ima otrok še posebej možnost zaslišanja v kateremkoli sodnem ali upravnem postopku v zvezi z njim, bodisi neposredno bodisi preko zastopnika ali ustreznega organa, na način, ki je v skladu s procesnimi pravili notranje zakonodaje.

13. člen

1. Otrok ima pravico do svobode izražanja; ta pravica zajema svobodno iskanje, sprejemanje in širjenje vsakovrstnih informacij in idej, ne glede na meje, v ustni, pisni, tiskani ali umetniški obliki ali na katerikoli drug način po otrokovi izbiri.

2. Glede uveljavljanja te pravice so možne nekatere omejitve, vendar le take, ki jih predpisuje zakon in ki so potrebne

- a) zaradi spoštovanja pravic in ugleda drugih; ali
- b) zaradi zavarovanja državne varnosti ali javnega reda ali javnega zdravja ali morale.

14. člen

1. Države pogodbenice spoštujejo otrokovo pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi.

2. Države pogodbenice spoštujejo pravice in dolžnosti staršev oziroma zakonitih skrbnikov, da otroka pri uveljavljanju te pravice usmerjajo na način, prilagojen njegovim razvojnim zmožnostim.

3. Glede svobodnega izražanja veroizpovedi ali prepričanja so dopustne le tiste omejitve, ki jih določa zakon in ki so nujne za zavarovanje državne varnosti, javnega reda, zdravja ali morale ali pa temeljnih pravic in svoboščin drugih.

15. člen

1. Države pogodbenice priznavajo otrokovi pravici do svobodnega združevanja in do svobode mirnega zbiranja.

2. Pri uveljavljanju teh pravic ni omejitev, razen tistih, ki jih določa zakon in ki so v demokratični družbi nujne za zavarovanje državne ali javne varnosti, javnega reda, javnega zdravja ali morale ali za zavarovanje pravic in svoboščin drugih.

16. člen

1. Noben otrok ne sme biti izpostavljen samovoljnemu ali nezakonitemu vmešavanju v njegovo zasebno življenje, družino, dom ali dopisovanje, niti nezakonitim napadom za njegovo čast in ugled.

2. Otrok ima pravico do zakonitega varstva proti takšnemu vmešavanju ali napadom.

17. člen

Države pogodbenice priznavajo pomembno vlogo množičnih občil in otroku zagotavljajo dostop do informacij in gradiv iz najrazličnejših domačih in mednarodnih virov, zlasti tistih, katerih cilj je krepitev otrokove družbene, duhovne in nravstvene blaginje ter telesnega in duševnega zdravja. V ta namen države pogodbenice:

- a) spodbujajo javna občila k širjenju za otroka družbeno in kulturno koristnih informacij in gradiv v skladu z duhom 29. člena;
- b) spodbujajo mednarodno sodelovanje pri ustvarjanju, izmenjavi in širjenju takšnih informacij in gradiv iz najrazličnejših domačih in mednarodnih kulturnih virov;
- c) spodbujajo ustvarjanje in razširjanje otroških knjig;
- d) spodbujajo javna občila, da posvečajo posebno pozornost jezikovnim potrebam otroka, ki je pripadnik manjšinske skupine ali staroselec (indigenous);
- e) spodbujajo razvoj ustreznih smernic za zavarovanje otroka pred informacijami in gradivi, ki škodujejo njegovi blaginji, upoštevaje določbe 13. in 18. člena.

18. člen

1. Države pogodbenice bodo z vsemi svojimi močmi zagotovile priznanje načela, da sta oba starša enako odgovorna za otrokovo vzgojo in razvoj. Starši ali, odvisno od primera, zakoniti skrbniki imajo glavno odgovornost za otrokovo vzgojo in razvoj. Otrokove koristi so njihova poglobljena skrb.
2. Da bi zajamčile in podpirale s to Konvencijo določene pravice, države pogodbenice staršem ali zakonitim skrbnikom nudijo ustrezno pomoč pri izvrševanju njihovih odgovornosti pri otrokovi vzgoji in zagotavljanju razvoj ustanov, zavodov in služb za varstvo otrok.
3. Države pogodbenice otrokom zaposlenih staršev z vsemi ustreznimi ukrepi jamčijo pravico do uživanja storitev služb in ustanov za varstvo otrok.

19. člen

1. Države pogodbenice bodo z vsemi ustreznimi zakonodajnimi, upravnimi, družbenimi in vzgojnimi ukrepi varovale otroka pred vsemi oblikami telesnega ali duševnega nasilja, poškodb ali zlorab, zanemarjanja ali malomarnega ravnanja, trpinčenja ali izkoriščanja, všteti spolne zlorabe, medtem ko je pod skrbništvom staršev, zakonitih skrbnikov ali katerekoli druge osebe, ki skrbi zanj.
2. Takšni zaščitni ukrepi naj, če je to primerno, vključujejo učinkovite postopke za sprejemanje socialnih programov, ki otroku in tistim, ki skrbijo zanj, zagotavljajo potrebno podporo, kakor tudi druge oblike zaščite ter ugotavljanje, obveščanje, prijavljanje, preiskovanje, obravnavanje in spremljanje prej naštetih primerov trpinčenja otrok in, če je potrebno, poseg sodišča.

20. člen

1. Otrok, ki je začasno ali za stalno prikrajšan za svoje družinsko okolje ali katerega koristi ne dopuščajo, da bi še naprej ostal v tem okolju, ima pravico do posebnega varstva in pomoči, ki mu jo zagotovi država.
2. Države pogodbenice morajo v skladu s svojo notranjo zakonodajo takemu otroku zagotoviti nadomestno skrb.

3. Takšna skrb lahko med drugim zajema rejništvo, kafalo po islamskem pravu, posvojitve ali, če je potrebno, nastanitev v primernih ustanovah, namenjenih skrbi za otroka. Pri preučevanju rešitev naj bo posebna pozornost posvečena zaželeni nepretrganosti otrokove vzgoje in njegovemu etničnemu, verskemu, kulturnemu in jezikovnemu poreklu.

21. člen

Države pogodbenice, ki priznavajo in/ali dovoljujejo sistem posvojitve, jamčijo, da bodo otrokove koristi poglavitno vodilo, in bodo zato:

- a) zagotovile, da lahko otrokovo posvojitve odobri samo pristojni organ, ki v skladu z veljavnim zakonom in postopki ter na podlagi vseh pomembnih in zanesljivih informacij ugotovi, da je posvojitve dopustna glede na otrokov položaj v zvezi s starši, sorodniki in zakonitimi skrbniki in da so, če se je tako zahtevalo, prizadete osebe na podlagi svetovanja, če je bilo le-to potrebno, dale svoje odgovorno soglasje k posvojitvi;
- b) priznale, da je mednarodna posvojitve lahko alternativen način skrbi za otroka, če zanj ni moč najti rejniške ali adoptivne družine ali na ustrezen način poskrbeti zanj v njegovi matični državi;
- c) jamčile, da bo otrok pri mednarodni posvojitvi deležen enakega varstva in norm, kakršne veljajo pri nacionalni posvojitvi;
- d) z vsemi ustreznimi ukrepi zagotovile, da pri mednarodni posvojitvi otroka nastanitev ne bo imela za posledico neupravičenega bogatenja tistih, ki so vanjo vključeni;
- e) podpirale, kjer je to primerno, cilje tega člena s sklepanjem dvostranskih in večstranskih sporazumov in dogovorov ter s v tem okviru prizadevale zajamčiti, da otrokovo nastanitev v drugi državi izvedejo pristojni organi ali telesa.

22. člen

1. Države pogodbenice bodo otroku, ki bodisi sam bodisi v spremstvu staršev ali katerekoli druge osebe prosi za status begunca ali v skladu z veljavno mednarodno ali notranjo zakonodajo in postopki velja za begunca, z ustreznimi ukrepi zagotovile ustrezno varstvo in humanitarno pomoč pri uživanju veljavnih pravic, določenih s to Konvencijo in z drugimi mednarodnimi humanitarnimi akti ter akti o človekovih pravicah, katerih stranke so omenjene države.

2. V ta namen bodo države pogodbenice, če se jim zdi primerno, sodelovale pri vseh naporih Združenih narodov in drugih pristojnih medvladnih ali nevladnih organizacij, ki z Združenimi narodi sodelujejo pri varstvu in pomoči takemu otroku in pri iskanju staršev ali drugih družinskih članov kateregakoli otroka begunca, da bi zbrali informacije, potrebne za ponovno združitve z njegovo družino. Če staršev ali drugih družinskih članov ni moč najti, mora biti otrok deležen enakega varstva kot vsak drug otrok, ki je iz kakršnegakoli vzroka za stalno ali začasno prikrajšan za svoje družinsko okolje, tako kot določa ta Konvencija.

23. člen

1. Države pogodbenice priznavajo, da mora duševno ali telesno prizadet otrok uživati polno in dostojno življenje v razmerah, ki jamčijo dostojanstvo, spodbujajo samozavest in olajšujejo njegovo dejavno udeležbo v družbi.

2. Države pogodbenice prizadetemu otroku priznavajo pravico do posebne skrbi in v skladu z razpoložljivimi sredstvi spodbujajo in zagotavljajo, da so otrok, ki je do tega upravičen, in tisti, ki so odgovorni za skrb zanj, deležni pomoči, za katero so zaprosili in ki ustreza otrokovemu stanju ter zmožnostim staršev ali drugih, ki skrbijo zanj.

3. Upošteva se posebne potrebe prizadetega otroka in finančne zmožnosti staršev ali drugih, ki skrbijo zanj, naj bo pomoč v skladu z 2. točko tega člena, kadarkoli je to mogoče, brezplačna in naj prizadetemu otroku zagotavlja, da ima učinkovit dostop in da je deležen izobraževanja, usposabljanja, storitev zdravstvenega varstva, rehabilitacije, priprave na zaposlitev in možnosti za razvedrilo na način, ki pospešuje kar največjo možno vključitev v družbo in otrokov osebnostni, všteti kulturni in duhovni, razvoj.

4. Države pogodbenice bodo v duhu mednarodnega sodelovanja podpirale izmenjavo ustreznih informacij s področja preventivnega zdravstvenega varstva in medicinskega, psihološkega in funkcionalnega zdravljenja prizadetih otrok, všteti širjenje in dostop do informacij o rehabilitacijskih metodah, izobraževanju in poklicnih storitvah, z namenom pomagati državam pogodbenicam izboljšati njihove sposobnosti in veščine in obogatiti njihove izkušnje s teh področij. V tem pogledu bo posebna pozornost posvečena potrebam držav v razvoju.

24. člen

1. Države pogodbenice priznavajo otrokovo pravico do najvišje dosegljive ravni zdravja in do storitev ustanov za zdravljenje bolezni in zdravstveno rehabilitacijo. Države pogodbenice si bodo prizadevale zagotoviti, da ne bo noben otrok prikrajšan za pravico do takega zdravstvenega varstva.

2. Države pogodbenice si bodo prizadevale za popolno uresničitev te pravice in bodo še posebej sprejele ustrezne ukrepe:

- a) za zmanjšanje smrtnosti novorojenčkov in otrok;
- b) za zagotovitev potrebne zdravniške pomoči in zdravstvenega varstva vsem otrokom, s poudarkom na razvoju osnovnega zdravstvenega varstva;
- c) za boj proti boleznim in podhranjenosti, tudi v okviru osnovnega zdravstvenega varstva, med drugim z uporabo razpoložljive tehnologije in zagotovitvijo dovolj hranljivih živil in čiste pitne vode, upošteva se nevarnosti in tveganja onesnaženega okolja;
- d) za zagotavljanje ustreznega zdravstvenega varstva matere pred porodom in po njem;
- e) za zagotavljanje, da so vsi družbeni sloji, še posebej starši in otroci, obveščeni, da imajo dostop do izobraževanja in podporo pri uporabi osnovnega znanja o otrokovem zdravju in prehrani, o prednostih dojenja, higieni in asanaciji okolja ter preprečevanju nesreč;
- f) za razvoj preventivnega zdravstvenega varstva, svetovanja za starše ter izobraževanja in storitev v zvezi z načrtovanjem družine.

3. Države pogodbenice bodo z vsemi učinkovitimi in ustreznimi ukrepi odpravljale tradicionalne navade, ki škodujejo zdravju otrok.

4. Države pogodbenice se zavezujejo, da bodo podpirale in pospeševale mednarodno sodelovanje, da bi polagoma dosegle popolno uresničitev s tem členom priznane pravice. V tem pogledu bo posebna pozornost posvečena potrebam držav v razvoju.

25. člen

Države pogodbenice otroku, ki so ga zaradi skrbi, varstva ali oskrbe njegovega telesnega ali duševnega zdravja vzeli v oskrbo pristojni organi, priznavajo pravico do občasne preverbe postopka, ki mu je bil zagotovljen, in vseh drugih okoliščin v zvezi z njegovo oskrbo.

26. člen

1. Države pogodbenice priznavajo vsakemu otroku pravico do socialnega varstva, všteti socialno zavarovanje, in bodo v skladu s svojo notranjo zakonodajo sprejele potrebne ukrepe za doseg popolne uresničitve te pravice.

2. Ugodnosti naj se, kjer je primerno,odobrijo, upoštevaje sredstva in zmožnosti otroka in oseb, ki so odgovorne za njegovo preživljanje, kakor tudi katerekoli druge okoliščine v zvezi z zahtevo po ugodnostih, ki jo je predložil otrok ali kdo drug v njegovem imenu.

27. člen

1. Države pogodbenice vsakemu otroku priznavajo pravico do življenjske ravni, ki ustreza njegovemu telesnemu, umskemu, duhovnemu, nravstvenemu in družbenemu razvoju.

2. (Eden ali oba) starša ali drugi, ki so odgovorni za otroka, imajo glavno odgovornost za to, da v skladu s svojimi sposobnostmi in gmotnimi zmožnostmi zagotovijo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj.

3. Države pogodbenice bodo v skladu z nacionalnimi pogoji in svojimi zmožnostmi sprejele ustrezne ukrepe, s katerimi bodo staršem ali drugim, ki so odgovorni za otroka, pomagale uveljaviti to pravico, in bodo, če je potrebno, zagotovile gmotno pomoč in programe pomoči, še posebej glede prehrane, obleke in stanovanja.

4. Države pogodbenice bodo sprejele vse ustrezne ukrepe, s katerimi bodo od staršev ali oseb, ki so finančno odgovorne za otroka, zagotovile preživnino za otroka tako v državi pogodbenici kakor tudi v tujini. Če oseba, ki je finančno odgovorna za otroka, prebiva v drugi državi kot otrok, države pogodbenice posebej podpirajo pristop k mednarodnim sporazumom ali sklepanje takih sporazumov ter drugih ustreznih dogovorov.

28. člen

1. Države pogodbenice priznavajo otrokovo pravico do izobraževanja in z namenom, da bi bila ta pravica polagoma dosežena na podlagi enakih možnosti, še posebej:

- a) zagotavljajo obvezno in vsem brezplačno dostopno osnovno šolanje;
- b) spodbujajo razvoj različnih oblik srednjega šolanja, všteti splošno in poklicno šolanje, skrbijo, da je dosegljivo in dostopno vsakemu otroku, ter sprejemajo ustrezne ukrepe, kot je uvedba brezplačnega šolanja in po potrebi denarna pomoč;
- c) z vsemi razpoložljivimi sredstvi zagotavljajo, da je visoko šolanje na podlagi osebne sposobnosti vsem enako dostopno;
- d) skrbijo, da so obvestila in nasveti o šolanju in poklicu dosegljivi in dostopni vsem otrokom;
- e) sprejemajo ukrepe za spodbujanje rednega obiskovanja pouka in zmanjševanja osipa v šolah.

2. Države pogodbenice bodo z ustreznimi ukrepi zagotovile, da se bo v šolah disciplina uveljavljala na način, ki je v skladu z otrokovim človeškim dostojanstvom in s to Konvencijo.

3. Države pogodbenice bodo pospeševale in spodbujale mednarodno sodelovanje v zadevah v zvezi z izobraževanjem, še posebej z namenom, da bi pripomogle k izkoreninjanju neznanja in nepismenosti po vsem svetu in olajšale dostop do znanstvenih in tehničnih spoznanj in sodobnih učnih metod. V tem pogledu se posebna pozornost posveča potrebam držav v razvoju.

29. člen

1. Države pogodbenice so si edine, da mora biti izobraževanje otrok usmerjeno:

- a) k popolnemu razvoju otrokove osebnosti, nadarjenosti ter umskih in telesnih sposobnosti;
- b) h krepitvi spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter načel, določenih z Ustanovno listino Združenih narodov;
- c) h krepitvi spoštovanja do otrokovih staršev, njegove kulturne identitete, jezika in vrednot, nacionalnih vrednot države, v kateri otrok prebiva, država, iz katere morda izhaja, in do civilizacij, različnih od njegove;
- d) k pripravi otroka na odgovorno življenje v svobodni družbi, v duhu razumevanja, miru, strpnosti, enakosti med spoloma in prijateljstva med vsemi narodi, etničnimi, narodnimi in verskimi skupinami in osebami staroselskega porekla;
- e) h krepitvi spoštovanja do naravnega okolja.

2. Nobene določbe tega ali 28. člena ni dovoljeno razlagati tako, kot da bi posameznikom ali organom kratila pravico ustanavljanja in upravljanja izobraževalnih ustanov; pogoj je le, da so spoštovana načela iz 1. točke tega člena in da je izobrazba, ki jo dajejo take ustanove, v skladu z minimalnimi normami, ki jih lahko predpiše država.

30. člen

V tistih državah, v katerih živijo etnične, verske ali jezikovne manjšine ali osebe staroselskega porekla, otroku, ki pripada taki manjšini ali ki je staroselec, ne sme biti vzeta pravica, da skupaj z drugimi člani svoje skupine uživa svojo lastno kulturo, izpoveduje in izraža svojo lastno vero in da uporablja svoj lastni jezik.

31. člen

1. Države pogodbenice priznavajo otrokovo pravico do počitka in prostega časa, do igre in razvedrila, primerne otrokovi starosti, in do prostega udeleževanja kulturnega življenja in umetnosti.

2. Države pogodbenice spoštujejo in podpirajo otrokovo pravico polno se udeleževati kulturnega in umetniškega življenja in spodbujajo zagotavljanje ustreznih in enakih možnosti kulturnega, umetniškega, razvedrilnega in pristočnega udejstvovanja.

32. člen

1. Države pogodbenice priznavajo otrokovo pravico do zaščite pred ekonomskim izkoriščanjem in pred opravljanjem kateregakoli dela, ki je lahko nevarno ali ki moti otrokovo šolanje ali škodi njegovemu zdravju ali telesnemu, umskemu, duhovnemu, nravstvenemu ali družbenemu razvoju.

2. Države pogodbenice bodo z zakonodajnimi, upravnimi, družbenimi in vzgojnimi ukrepi zagotovile uresničevanje tega člena. V ta namen in v skladu z ustreznimi določbami drugih mednarodnih aktov bodo države pogodbenice še posebej:

- a) določile najnižjo starostno mejo, pri kateri je dovoljeno zaposlovanje;
- b) določile ustrezne predpise o številu delovnih ur in o pogojih zaposlovanja;
- c) določile ustrezne kazni in druge sankcije, s katerimi bodo zagotovile učinkovito uveljavljanje tega člena.

33. člen

Države pogodbenice bodo z vsemi ustreznimi ukrepi, všteti zakonodajne, upravne, družbene in vzgojne ukrepe, zaščitile otroke pred nezakonito uporabo mamil in psihotropnih snovi, kot so določene v ustreznih mednarodnih pogodbah, in preprečile uporabo otrok pri nezakoniti proizvodnji in trgovini s takšnimi snovmi.

34. člen

Države pogodbenice se zavezujejo, da bodo otroka zavarovale pred vsemi oblikami spolnega izkoriščanja in spolnih zlorab. V ta namen bodo države pogodbenice še posebej sprejele vse ustrezne državne, bilateralne in multilateralne ukrepe, s katerimi bodo preprečile:

- a) napeljevanje ali siljenje otroka h kakršnikoli nezakoniti spolni dejavnosti;
- b) izkoriščanje otrok v prostituciji ali drugih nezakonitih spolnih dejavnostih;
- c) izkoriščanje otrok v pornografskih predstavah in gradivih.

35. člen

Države pogodbenice bodo z ustreznimi državnimi, bilateralnimi in multilateralnimi ukrepi preprečile ugrabitve, prodajo ali trgovanje z otroki v kakršnekoli namene ali v kakršnikoli obliki.

36. člen

Države pogodbenice bodo otroka varovale pred vsemi oblikami izkoriščanja, ki mu v kakršnemkoli pogledu škoduje.

37. člen

Države pogodbenice bodo zagotovile, da :

- a) noben otrok ne bo izpostavljen mučenju ali drugemu okrutnemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju. Tako smrtna kazen kot dosmrtni zapor brez možnosti pomilostitve naj se ne izrekata za kazniva dejanja, ki so jih storile osebe, ki še niso dopolnile osemnajst let;
- b) nobenemu otroku ne bo nezakonito ali samovoljno odvzeta prostost. Otrok sme biti prijet, priprt ali zaprt v skladu z zakoni in le v skrajnem primeru ter za najkrajši potrební čas;
- c) se bo z vsakim otrokom, ki mu je bila odvzeta prostost, ravnalo človeško in s spoštovanjem dostojanstva, ki je neločljivo od človekove osebnosti, ter na način, ki upošteva potrebe oseb njegove starosti. Še posebej mora biti vsak otrok, ki mu je bila odvzeta prostost, ločen od odraslih, razen, če smatra, da je to v nasprotju z njegovimi interesi, in imeti, razen v izjemnih okoliščinah, pravico preko dopisovanja ali obiskov vzdrževati stike s svojo družino;

d) bo imel vsak otrok, ki mu je bila odvzeta prostost, takojšen dostop do pravne in druge ustrezne pomoči ter pravico pred sodiščem ali drugim pristojnim, neodvisnim in nepristranskim organom izpodbijati zakonitost odvzema njegove prostosti ter pravico do takojšnje odločitve o kateremkoli takšnem ukrepu.

38. člen

1. Države pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale in zagotavljale spoštovanje na otroka se nanašajočih načel mednarodnega humanitarnega prava, ki je zanje veljavno v oboroženih spopadih.
2. Države pogodbenice bodo z vsemi možnimi ukrepi zagotovile, da osebe, ki še niso dopolnile petnajst let, ne bodo neposredno sodelovale v sovražnostih.
3. Države pogodbenice ne bodo v svoje oborožene sile rekrutirale nobene osebe, ki še ni dopolnila petnajst let. Pri rekrutiranju tistih, ki so že dopolnili petnajst let, vendar še niso stari osemnajst let, si bodo države pogodbenice prizadevale dati prednost tistim, ki so starejši.
4. V skladu s svojimi iz mednarodnega humanitarnega prava izhajajočimi obveznostmi, da med oboroženimi spopadi varujejo civilno prebivalstvo, bodo države pogodbenice z vsemi možnimi ukrepi zagotovile varstvo in skrb za otroke, ki jih je prizadel oboroženi spopad.

39. člen

Države pogodbenice bodo s sprejetjem vseh ustreznih ukrepov pospešile telesno in duševno okrevanje otroka, ki je bil žrtev kakršnekoli oblike zanemarjanja, izkoriščanja ali zlorabe, mučenja ali kakršnekoli druge oblike okrutnega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja ali oboroženih spopadov, in njegovo ponovno vključitev v družbo. Takšno okrevanje in ponovno vključevanje v družbo mora potekati v okolju, ki krepi otrokovo zdravje, samospoštovanje in dostojanstvo.

40. člen

1. Države pogodbenice priznavajo pravico vsakega otroka, ki je osumljen, obtožen ali spoznan za krivega kršenja kazenskega zakona, da z njim ravnajo na način, ki je v skladu z razvijanjem otrokovega občutka za dostojanstvo in vrednost, ki krepi otrokovo spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin drugih in ki upošteva njegovo starost ter zaželeno spodbujanje njegove ponovne vključitve v družbo in prevzemanje dejavne vloge v njej.

2. V ta namen in upoštevaje ustrezne določbe mednarodnih aktov, bodo države pogodbenice še posebej zagotovile da:

- a) noben otrok ne bo osumljen, obtožen ali spoznan za krivega kršenja kazenskega zakona zaradi dejanj ali opustitve, ki v času storitve po notranji ali mednarodni zakonodaji niso pomenile kaznivega dejanja;
- b) je vsakemu otroku, ki je osumljen ali obtožen kršenja kazenskega zakona, zajamčeno vsaj naslednje:

(I) da velja za nedolžnega, dokler ni njegova krivda dokazana v skladu z zakonom;

(II) da je takoj in neposredno in, če je potrebno, prek staršev ali zakonitih skrbnikov seznanjen z obtožbami proti njemu ter da ima pri pripravi in predstavitvi svoje obrambe pravno in drugo ustrezno pomoč;

(III) da o njegovem primeru nemudoma odloča pristojni neodvisni in nepristranski organ ali sodno telo v poštenem postopku v skladu z zakonom, ob prisotnosti pravne ali druge ustrezne pomoči in staršev ali zakonitih skrbnikov, razen če se smatra, da to ni v otrokovem interesu, posebej upošteva njegovo starost ali položaj;

(IV) da ni prisiljen pričati ali priznati krivde; da zasliši ali zahteva zaslišanje obremenilnih prič in da doseže udeležbo in zaslišanje prič v svojo korist ob enakih pogojih;

(V) da če se presodi, da je prekršil kazensko pravo, to odločitev in katerekoli iz nje izhajajoče ukrepe preizkusi višji pristojni, neodvisni in nepristranski organ ali sodno telo v skladu z zakonom;

(VI) da ima otrok brezplačno pomoč tolmača, če ne razume ali govori jezika, ki se uporablja pred sodiščem;

(VII) da je v vseh fazah postopka zajamčeno popolno spoštovanje njegove zasebnosti.

3. Države pogodbenice si morajo prizadevati pospeševati sprejemanje zakonov in postopkov ter ustanavljanje organov in ustanov, posebej namenjenih otrokom, ki so osumljeni, obtoženi ali spoznani za krive kršenja kazenskega prava, še posebej pa pospeševati:

- a) določanje najnižje starosti, do katere se domneva, da otroci niso sposobni kršiti kazenskega prava;
- b) kadarkoli je primerno ali zaželeno, ukrepe za obravnavanje takih otrok brez zatekanja k sodnim postopkom, ob pogoju, da je zajamčeno popolno spoštovanje človekovih pravic in zakonske zaščite.

4. Na voljo naj bodo različne možnosti, kot so skrb, svetovanje, nadzor, pravno svetovanje, pogojen odpust kazni, rejništvo, izobraževanje in programi poklicnega usposabljanja ter druge alternative institucionalnih skrbi, ki zagotavljajo, da se otroke obravnava na način, primeren njihovi blaginji in v skladu tako z njihovimi razmerami kakor tudi s prestopkom.

41. člen

Nič iz te Konvencije ne bo vplivalo na katerokoli določbo, ki je ugodnejša za uresničitev otrokovih pravic in ki je lahko vsebovana v:

- a) zakonodaji države pogodbenice; ali
- b) mednarodnem pravu, veljavnem za to državo.

II. del

42. člen

Države pogodbenice se zavezujejo, da bodo z načeli in določbami te Konvencije z ustreznimi in učinkovitimi sredstvi najširše seznanile tako odrasle kot otroke.

43. člen

1. Z namenom preverjanja napredka, ki so ga države pogodbenice dosegle pri uresničevanju s to Konvencijo prevzetih obveznosti, se ustanavlja Odbor za otrokove pravice, ki bo izvrševal spodaj navedene naloge.

2. Odbor sestavlja deset strokovnjakov visokega moralnega ugleda in priznanih sposobnosti na področju, na katero se nanaša ta Konvencija. Člane Odbora izberejo države pogodbenice izmed svojih državljanov, pri čemer se upošteva pravična zemljepisna porazdelitev, kakor tudi glavni pravni sistemi; svojo funkcijo opravljajo v osebni svojstvu.

3. Člani Odbora se volijo s tajnim glasovanjem s seznama oseb, ki jih predlagajo države pogodbenice. Vsaka država pogodbenica sme predlagati enega izmed svojih državljanov.

4. Prve volitve v Odbor morajo biti najkasneje šest mesecev po dnevu, ko začne veljati ta Konvencija, in nato vsako drugo leto. Najmanj štiri mesece pred dnevom vsakih volitev generalni sekretar Združenih narodov države pogodbenice pisno pozove, naj mu v dveh mesecih sporočijo imena svojih kandidatov. Generalni sekretar nato sestavi abecedni seznam vseh tako predlaganih, pri čemer navede, katere države pogodbenice so jih predlagale, in ga predloži državam pogodbenicam te Konvencije.

5. Volitve potekajo na sestanku držav pogodbenic, ki ga generalni sekretar skliče v sedežu Združenih narodov. Na teh sestankih, na katerih tvorita kvorum dve tretjini držav pogodbenic, so za člane Odbora izvoljeni tisti kandidati, ki dobijo največ glasov in absolutno večino predstavnikov navzočih držav pogodbenic, ki glasujejo.

6. Člane Odbora volijo za štiri leta. Če so vnovič predlagani, so lahko znova izvoljeni. Petim od članov, ki so bili izvoljeni na prvih volitvah, mandat poteče po dveh letih. Imena teh petih članov predsedujoči sestanka določi z žrebom neposredno po opravljenih prvih volitvah.

7. Če kak član Odbora umre ali odstopi ali izjavi, da iz kakršnegakoli drugega razloga ne more več opravljati svojih dolžnosti v Odboru, država pogodbenica, ki je tega člana predlagala, izmed svojih državljanov izbere drugega strokovnjaka, ki to funkcijo opravlja do konca mandata, če to Odbor odobri.

8. Odbor si predpiše svoj poslovnik.

9. Odbor voli svoje funkcionarje na dve leti.

10. Redni sestanki Odbora potekajo v sedežu Združenih narodov ali na kateremkoli drugem primernem kraju, ki ga določi Odbor. Odbor se praviloma sestaja enkrat letno. Dolžino sestankov Odbora določijo in, če je potrebno, ponovno pretehtajo na sestanku držav pogodbenic te Konvencije, vendar po odobritvi Generalne skupščine.

11. Generalni sekretar Združenih narodov Odboru zagotovi osebje in pogoje, potrebne za učinkovito izvrševanje nalog, ki mu jih določa ta Konvencija.

12. Člani Odbora, ustanovljenega v skladu s to Konvencijo, z odobritvijo Generalne skupščine prejemajo nadomestila iz sredstev Združenih narodov ob pogojih, ki jih lahko določi Generalna skupščina.

44. člen

1. Države pogodbenice se zavezujejo, da bodo preko generalnega sekretarja Združenih narodov Odboru poročale o ukrepih, ki so jih sprejele za uveljavitev tu priznanih pravic, in o napredku, ki so ga dosegle pri uživanju teh pravic:

- a) v dveh letih, odkar je za posamezno državo začela veljati ta Konvencija;
- b) nato pa vsakih pet let.

2. Poročila v skladu s tem členom navajajo morebitne dejavnike in težave, ki ovirajo izpolnjevanje obveznosti, ki jih narekuje ta Konvencija. Poročila morajo vsebovati tudi zadostne informacije, ki Odboru omogočijo vsestranski vpogled v uresničevanje te Konvencije v posamezni državi.

3. Državi pogodbenici, ki je Odboru dostavila izčrpno prvotno poročilo, v nadaljnjih poročilih v skladu s točko 1.b tega člena ni treba ponavljati osnovnih informacij, ki jih je že predložila.

4. Odbor lahko od države podpisnice zahteva dodatne informacije o uresničevanju te Konvencije.

5. Odbor preko Ekonomskega in socialnega sveta Generalni skupščini vsaki dve leti predloži poročilo o svojem delu.

6. Države pogodbenice bodo poskrbele, da bodo njihova poročila široko dostopna javnosti v njihovih lastnih državah.

45. člen

Da bi pospešili učinkovito uresničevanje Konvencije in spodbudili mednarodno sodelovanje na področju, ki ga ta Konvencija obravnava:

a) imajo specializirane agencije, Sklad Združenih narodov za pomoč otrokom in drugi organi Združenih narodov pravico biti zastopani pri obravnavanju uresničevanja tistih določb te Konvencije, ki sodijo v okvir njihovih pristojnosti. Če se mu zdi primerno, lahko Odbor prosi specializirane agencije, Sklad Združenih narodov za pomoč otrokom in druge pristojne organe za strokovni nasvet glede uresničevanja Konvencije na področjih, ki sodijo v okvir njihovih pooblastil. Odbor lahko specializirane agencije, Sklad Združenih narodov za pomoč otrokom in druge organe Združenih narodov prosi, da mu predložijo poročila o uresničevanju te Konvencije na področjih, ki sodijo v okvir njihovih dejavnosti;

b) lahko Odbor, če se mu zdi primerno, specializiranim agencijam, Skladu Združenih narodov za pomoč otrokom in drugim pristojnim organom posreduje katerokoli poročilo države pogodbenice, ki vsebuje zahtevo ali kaže potrebo po strokovnem nasvetu ali pomoči, skupaj s svojimi morebitnimi opažanji in predlogi o teh zahtevah in potrebah;

c) Odbor lahko Generalni skupščini priporoči, da od generalnega sekretarja zahteva, naj v njegovem imenu izdela študije o konkretnih vprašanjih v zvezi z otrokovimi pravicami;

d) Odbor lahko na podlagi informacij, ki jih je prejel v skladu s 44. in 45. členom te Konvencije, oblikuje te predloge in splošna priporočila. Take predloge in splošna priporočila posreduje vsaki prizadeti državi pogodbenici in o njih poroča Generalni skupščini skupaj z morebitnimi komentarji držav pogodbenic.

III. del

46. člen

Ta Konvencija je odprta za podpis vsem državam.

47. člen

Ta Konvencija mora biti ratificirana. Ratifikacijske listine se položijo pri generalnem sekretarju Združenih narodov.

48. člen

Ta Konvencija bo ostala odprta za pristop vsaki državi. Pristopne listine se položijo pri generalnem sekretarju Združenih narodov.

49. člen

1. Ta Konvencija začne veljati trideseti dan po dnevu, ko je pri generalnem sekretarju Združenih narodov položena dvajseta ratifikacijska ali pristopna listina.

2. Za vsako državo, ki to Konvencijo ratificira ali k njej pristopi po položitvi dvajsete ratifikacijske ali pristopne listine, Konvencija začne veljati trideseti dan po tem, ko taka država položi ratifikacijske ali pristopne listine.

50. člen

1. Vsaka država pogodbenica lahko predlaga amandma in ga predloži generalnemu sekretarju Združenih narodov. Generalni sekretar nato predloženi amandma pošlje vsem državam pogodbenicam skupaj z zahtevo, naj izjavijo, ali želijo sklicanje konference držav pogodbenic, ki bi razpravljala in glasovala o predlogih. Če se v štirih mesecih od dneva obvestila najmanj tretjina držav pogodbenic izreče za konferenco, jo generalni sekretar skliče pod okriljem Združenih narodov. Vsak amandma, ki ga sprejme večina držav pogodbenic, ki so bile na konferenci navzoče in so glasovale, je treba predložiti v odobritev Generalni skupščini Združenih narodov.

2. Amandma, sprejet v skladu s 1. točko tega člena, začne veljati, ko ga odobri Generalna skupščina Združenih narodov in ko ga države pogodbenice sprejmejo z dvotretjinsko večino.

3. Ko amandma začne veljati, je obvezen za tiste države pogodbenice, ki so ga sprejele, ostale države pogodbenice pa ostanejo zavezane z določbami te Konvencije in s katerikoli pred tem sprejetim amandmajem.

51. člen

1. Generalni sekretar Združenih narodov sprejema in vsem državam pošilja besedila pridržkov, ki jih države navedejo ob ratifikaciji ali pristopu.

2. Pridržki, ki niso v skladu s cilji in nameni te Konvencije, niso dopustni.

3. Pridržek je moč kadarkoli umakniti z ustreznim obvestilom generalnemu sekretarju Združenih narodov, ki nato obvesti vse države. Tako obvestilo začne veljati eno leto po dnevu, ko je generalni sekretar prejel obvestilo.

52. člen

Država pogodbenica lahko to Konvencijo odpove s pisno notifikacijo, naslovljeno na generalnega sekretarja Združenih narodov. Odpoved začne veljati eno leto po dnevu, ko je generalni sekretar prejel notifikacijo.

53. člen

Generalni sekretar Združenih narodov je izbran, da hrani to Konvencijo.

54. člen

Izvirnik te Konvencije, katere arabsko, kitajsko, angleško, francosko, rusko in špansko besedilo so enako avtentična, je shranjen pri generalnem sekretarju Združenih narodov.

16.SLIKE

Mreža otrokovih pravic

Otrokove koristi

Otrokove pravice

Matjaž Hanžek

Varuh človekovih pravic

ZA V POMOC V STISKI ALI NASILJU POKLICITE
BREZPLACNO TELEFONSKO STEVILKO **080 15 30**